

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhöz hordva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 11.

Hazajáró lélek.

— Tisza Kálmán Nagyváradon. —

Nagy bajnak kell lenni. Mióta nem áll a kormány rúdjánál városunk képviselője, ritkán van alkalmuk a váradi választóknak, hogy beszámoló- vagy programbeszédet hallgassanak nagynevű képviselőjük ajkairól. A Rózsabokorbéli politikai enuncziációk mind ritkábbak lesznek.

Utoljára a lemondás politikáját hirdette Tisza a Rózsabokorban. Akkor még csak készülöben volt a kiegyezés.

Most nem a kiegyezés veszélyeztetett ügye szólítja közénk, hanem az obstrukciótól való félelem. Nem a Rózsabokor, hanem Biharmegye székháza lesz a holnapi fontos politikai nyilatkozat színhelye.

Biharország képviselői fogják tárgyalni a csongrádi indítványt. Nagyobb tekintéllyel nem támogathatják az obstrukció elleni véleményüket, mint annak a szavával, aki úgy is mint ellenzéki pártvezér, úgy is mint miniszterelnök saját tapasztalatából ismeri az obstrukciónak minden nemét és következményét.

Minden esetre érdekes lesz hallani, mint utasítja Biharmegye — egy volt miniszterelnök, most egyszerű képviselő indítványára — nemcsak a maga, hanem az egész ország követjeit, illetőleg képviselőit.

Fogadás a pályaudvaron.

Este terjedt el a hír városunkban nagy gyorsasággal, hogy a magyar képviselőház ty-

pikus »öreg generálisa«, Nagyvárad képviselője az esti gyorsvonattal ide érkezik, hogy részt vegyen a mai megyegyűlésen, melynek egyik kiemelkedő mozzanata lesz Csongrád vármegye ismeretes feliratának tárgyalása. A mint a »Bud. Tud.« jelenti, a megyei közgyűlésen úgy Tisza Kálmán, mint fia gróf Tisza István is részt fog venni a vitában.

A pályaudvaron Tisza Kálmán fogadására megjelentek: dr. Beöthy László főispán, Szunyogh Péter alispán, Tassy Pál kir. törvényszéki elnök, dr. Buljovszky József polgármester, Rimler Károly főkapitány, ifj. Rimánóczy Kálmán, Laszky Ármin stb.

Fél nyolcz óraker elkésve robogott be a gyorsvonat a pályaudvarra s egyik külön szalonkocsijának ajtajában feltűnt csakhamar az exminiszterelnök magas, megtört alakja, galamb ősz fejével. Nagy ügyvel-bajjal támogatták le a veleérkezettek a vonat lépcsőjén.

Vele jöttek: gróf Tisza István, Örley Kálmán, Telegdy József, orsz. gy. képviselők és Szunyogh Szabolcs.

A kölesönös szívélyes üdvözlések után kocsikra ülve, Tisza Kálmán a város fogatán, hajtottak a biharmegyei kaszinóba, a hol előkelő társaság fogadta megérkezését.

Tisza Kálmán dr. Beöthy László főispán vendége.

A biharmegyei szabadelvű párt választmánya tegnap tartotta a közgyűlések előtt s megtartani szokásos értekezletét, melyen Szunyogh Péter alispán elnökölt. Az értekezlet a mai közgyűlés tárgyszózatát tárgyalta, de az értekezlet legfontosabb tárgya volt a csongrádi felirat, melynek — dacára a hirtelen hirdett közgyűlésnek, — lesznek ellenszónokai a mai gyűlésen. A párt elvben magáévá tette a feliratot.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az uzsorás.

Irtá: Jenő.

Schneemann bankár ur irodájában ül, a Pester Lloydnak legujabb száma van előtte, melynek üzleti közleményeit nagy figyelemmel olvasva, közben-közben nem mulasztja el, hogy az előtte párolgó theához ne nyuljon s egy egy bodor füstöt zresszen finom havannájából. Jó órája már, hogy olvas, végre mégis félreteszi az újságlapot, megelégedetten dörzsöli kezét össze s füttyörészve megy a levélszekrényhez. Minden nap felkeresik ugyan számosan, de ma különösen sok levél van a szekrényben.

Kiváncsian nyúl az egyik után, mely ismert kézből származik, egy névjegyet huz ki, melynek egyik oldalán nemesi korona s a korona alatt:

Komlófalvi KOMLÓSY ZOLTÁN
 hadnagy.

A másik oldalán pedig e szavak olvashatók:

Kedves Schneemann ur!

Kérem, könyörgök engedjen még egy pár hét halasztást, fizetni most egyáltalán nem bírok. Nagyon kérem, valahogy anyámnak a köztünk történeteket tudomására ne hozza.

— Nem úgy van az hadnagyom, kiált diadalittasan a bankár, balga lennék, ha a jó alkalmat elmulasztanám. Meg van fogva a madár, szabadulni akarna, de nem tud. Kényszeríteni fogom egy kétezer forintos váltó kiállítására, adok érte neki vagy öt, hatszáz forintos s várok is. Ez ismétlődik még kétszer . . . aztán elő a sok váltót. A hadnagy egyetlen fia, atyja után sokat örökölt s öröksége mind, mind az enyém lesz!

— Atyám, egy fiatal embert így kizsákmányolni lelketlenség! — kiáltott egy fiatal lány berohanva, megállott a bankár előtt és folytató, miközben keble lázasan pihegett:

— Atyám! Megver az Isten, ha megkárosítasz másokat. Hallottam mindent, kihallgattam minden szavadat, mondd, mért nem vész már véget az uzsoráskodásnak?! Lányod kér, hogy Komlósy hadnagynak semmi buja ne legyen, mert tudd meg: Komlósy élete, az én életem is.

— Te haszontalan leány, hogy mersz az én üzleti dolgaimba avatkozni, takarodj szímem elől, hogy ne is lássalak! — kiáltott a bankár.

— Atyám azt akarod, hogy elmenjek? Jól van. Elmegyek, inkább koldulok, mintsem egy becstelen apának leánya legyek. Elmegyek innen, de én, lányod, kívánom, hogy az az Isten verjen meg, a kit megtagadsz, ha Komlósy hadnagyot igazságtalanul a veszélybe rántod! Térj a jó utra még nem késő, légy becsületes, mert meg ver az Isten!

Éhen halt.

Pár nap előtt a fővárosi lapok »Rendőri hírek« rovatában egy igen elszomorító hírcske látott napvilágot.

Rövid volt az egész. Csak annyit jelentett az a pár sor, hogy Budapest egyik népes utcáján, hol óriási paloták hirdetik a gazdagságot, egy 16 esztendő fiatal ember hirtelen összeesett és meghalt. Megszokott látványosság már ez a fővárosi népnek; talán mi is hamar napirendre térnénk felette, ha a rendőrség részéről megejtett vizsgálat és a szerencsétlennél talált kuszált sorok fel nem fedezték volna a keserü valót, amire aztán az a kis éles szerszám, amely a bonczasztalon kutatja a halál okát, reá sütötte az igazság bélyegét.

Tehát, minden kétséget kizárva, a szegény ifju éhen halt.

Nincs szándékunkban a szerencsétlen személyével foglalkoznunk, csupán azt jegyezzük meg, hogy vesztét érezve, talán az utolsó percekben írott czédulán elmondja, hogy ő péklegény és hogy nincs hajléka, munkája, három napja pedig egy betevő falat sem volt a szájában.

Megdöbbenve állunk meg e rendőri jelentés olvasásánál és szinte önönmagunktól kérdezzük, lehetséges-e az, hogy a XIX-ik század végén, a humanismus korszakában, akkor, amikor úgy szólván divattá vált a jótékonyosság — egy ember éhen haljon?

Elvonulnak e pillanatban szemeink előtt társadalmunk minden jó és ferde intézményei vezéralakjaikkal együtt, előtűnik látjuk azt az óriási nagy szocziálista

— El, el innen, ne is lássalak többé — ordított inkább, mint szólott az apa. Hiába csitította neje, nem hallgatott rá. Szidta még sokáig leányát, ki rég elrohant már hazulról.

Senki sem sejtette, maga a bankár sem gondolta, hogy leánya beváltsa ígéretét. Még is úgy történt. A leány eltűnt. Elűzte otthonából atyja kegyetlensége, a mit számos embertársain elkövetett. Könyörülettel telt szíve nem tudta elviselni atyja üzemét. Ehhez járult még, hogy a legőszintébb szeretettel vonzódtott Komlósy hadnagyhoz, ki nálok gyakran megfordult, a nélkül, hogy a hadnagy ur csak sejtette volna is a leány mély vonzalmát. Sajnálta a fiatal embert, kinek bukását előre sejtette, azt hitte, hogy megmentheti őt és midőn e reményét meghiúsítva látta, midőn elgondolta, hogy szerelmének tárgyát saját hitetlen atyjának kabzsisága az élettől fogja megfosztani, a kétségbeesés bizonyos neme vett rajta erőt, utálattal fordult el atyjától. Elment a nagy világba, úgy, hogy nem tudott róla sem atyja, sem anyja semmit. Saját keze munkájával álnév alatt kereste kenyerét, de a sok munka beteggétette, kórházba kellett mennie, hol nem sokára meghalt. Leleke felszállott ahhoz a hatalmas Istenhez, kit míg élt annyira szeretett, kiért odahagyta a szülői házat, mert azt gondolta, hogy a szivtelen embert leánya elvesztése talán csak szelidebbé fogja tenni.

És az apa mit csinált? Egyszerűen tudomásul vette leánya eltűnését, kerestette egy ideig a hatósággal, majd, mikor látta, hogy

hadat, melynek főbb kolomposai sietnek tőkét kovácsolni az ilyen szomorú történetből, mint a jelenlegi. Lelki szemeink ott tévelyegnek a túltömött börtönök szárandó alakjain és mind, mind e pillanatban jutnak eszünkbe, akkor, amidőn egy ifjú éhségtől összerogyva az utcán leheli ki lelkét.

Vajjon nincsen-e összefüggésben ez a szomorú eset azon jelenségekkel, melyek éppen most vonultak el szemeink előtt?

Meg adhatjuk rá a feleletet, hogy igenis, összefüggésben van. Sőt ha gondolataink szárnyain messze szállunk, önkénytelenül még egy borzalmas alak, Luccheni alakja is megjelenik előttünk, mint az anarchia veszedelmes fájának egyik vad hajtása.

Hiába! Igen sok rossznak szülőanyja a nyomor és ahova egyszer beköltözött ez a szörny, ott rombol kérlelhetetlenül; kárt téve az ember lelkében, testében egyaránt...

Látták-e már Önök a budapesti állatkertben azt a jelenetet, amikor egy ketrecbe zárt négy oroszán közé egy védtelen nő megyen és megölelgeti, megcsókolgatja valamennyit, anélkül, hogy csak morognának is rá az erős vadak?

Ha látták, akkor gondolkozzanak rajta és rá fognak jönni, hogy azok a nemes vadak azért olyan szelidek, mert jól vannak nevelve és legfőképpen azért — mert nem éhesek!

Tehát a nevelés és a gyomor kielégítése még az állatoknál is eléri a hatást, hát akkor hogyan érne el az Isten legnemesebb teremtményében: az emberben.

Hiába palástoljuk, hiába akarjuk rejtegetni azt a nyomort, mely az ország minden részében uralkodik, előtör az folyton a maga meztelen valóságában.

És ezen segíteni kell.

A társadalom minden rétege megteszi a magáét, meghozza filléreit a jótékony-ság oltárára.

Főpapjaink, főuraink egész intézeteket tartanak fenn, melyekben a jótékony-ság angyalai a felebaráti szeretet nevében nyújtanak kenyeret az éhezőknek, vigaszt, gyógyírt a szenvedőknek.

A hivatalos lapban napról napra olvashatjuk a miniszteri köszöneteket a kulturális és humánus célú intézetekre hozott áldozatukért.

A középosztály és a legszegényebb nép gyermeke készséges szívvel, tőle telhető áldozatkészséggel támogatja a jótékony-sági intézeteket, segélyegyleteket, népkonyhákat, Szent-Antal perselyét, Vincze-egyletet, árvaházakat, kórházakat stb. A különféle jótékony-sági egyesületek oly nagy számban keletkeznek egymásután, hogy azt sem tudjuk, melyiket támogassuk, — mégis valamennyi szép eredménnyel működik.

És a nyomor mégis nagy, nemcsak a szegény felvidéken, ahol ruthének, Rákóczy vitézeinek ősei hiába várják, hogy a sok anketek, bizottsági ülések után kenyeret is kapjanak, hanem a nagy városokban is.

Nem mondjuk, hogy az állam, illetve a kormány nem tesz semmit a baj enyhítésére, de különös tekintettel arra, hogy a liberális kormányok által üzött kapitalisztikus nemzetgazdaság fő oka a bajnak, neki kellene legelőbbet tennie.

A mi keveset tesz is az állam e téren, nincs benne sok köszönet.

Ha nem termett semmi, nincs betevő falatja a népnek, — akkor elhalasztja az adóvégrehajtást s tavasszal behajtja a késedelmi kamatokat.

Ha jég elveri a vetést s nincs mit vetni a földbe, ad kölcsön vetőmagot, de úgy, hogy aratáskor börzei árfolyamon kell megfizetni. Ad kölcsön krumplit is a szegény embereknek, hogy ültessék el a földbe, de míg a gazdálkodó ember termésének javát veti a földbe, — ad-

dig a mi segítő kormányunk — penészes krumplit liferál nekik. (Itt Biharban is megtörtént.)

Itt-ott a téli munkáról is gondoskodik, meghonosítja sok helyen a házi-ipart. De ha ezek a szegény emberek tanulnak valamit s megrendelést kapnak — menten kivetik rájuk a kereseti adót. (Egyik dunántúli pénzügyigazgatóság most apellálta meg a közigazgatási bizottságnak társadalom-politikai szempontból igen helyes végzését.)

Ezt bizony a legjobb akarattal sem lehet valamire való segítségnek mondani. Itt az ideje, hogy a kormány társadalom-politikai programot adjon. Itt az ideje, hogy klikk-, osztály- és érdek-politika helyett a nép javára irányuló politikát folytasson. Akkor nem kell tartania semmiféle obstrukciótól.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 11.

Végre ismét nyílt ülésben tárgyal a Ház. A karzat, melyről három napig ki volt zárva a hallgatóság, zsufolásig megtelt. Annyi szép asszony, leány van odafünn, hogy az ellenzék már szinte sajnálja, hogy három napon át megfosztotta magát e látványtól.

A folyosó ismét hullámzik, zajlik. Az új Hentzi-ügy uralkodik a lelkeken. Az ellenzékiek elhatározták, hogy az ülés végén ebben a dologban interpellációt intéznek Bánffyhoz. Kossuth Ferencz interpellál. A kormánypartiak folyosóján már hallatszik Perczel Béni riadt szava:

— El ne menjetek! A miniszterelnök feladni fog a Hentzi-interpellációra!

A napirend-vitát az arisztokraczia indította meg: Eszterházy Mihály gróf, a híres sportman, oroszánvadász, a nemzeti párt tagja. Az ellenzék nagyon megéltenezte a grótot. Azután Tisza István gróf hajította dárdáját az

leányát nem találják sehol, megnyugodott a megmáshatatlanságban. Miért is lett volna oly balga, hogy buslakodjék? Miért is rövidítette volna életét? Oh a bankár ur okos ember! Más apa talán félne Istentől, a miért leányát elűzte, Schneemann bankár tulteszi magát az ilyen képzeldésen és mint praktikus ember úgy gondolkozik, hogy keresse és élvezze mindenki a földi életet addig és úgy a meddig és a hogyan lehet, hisz ez az élet úgy is olyan rövid! Meg azt sem bánja, hogy neje buslakodik lánya eltűntén. Mintha mi sem történt volna, oly lelki nyugodtsággal néz az üzlet után s igyekszik a mások kárával minél több vagyont szedni össze magának.

* * *

»Huzd rá cigány, szakadjon el a hurod!«

Hangzik a sötét éjszakában a vidám dal Budapest egyik látogatott kávéházából.

Vajjon honnan e jó kedv?

Ma nevezetes nap van, Komlófalvi Komlós Zoltánt előléptették főhadnaggyá, barátait hívta azért össze, hogy együtt vigadjanak vele. Szól a dal. Csendül a pohár és isznak a derék levették. Mindenki örül... csodálatos csak az ünnepelt nem, halotthalványan ül társai között. Hiába kérdik okát szomorúságának, nem mond semmit, csak biztatja társait, hogy igyanak. A tiszt urak megfogadják a szót, isznak, hisz úgy sem ők fizetik. Az ünnepelt pedig csak ül, ül szomorúan.

A zene bus hangja megüti fülét s a szomorú akkordok alatt lelki szeme előtt elvonul a múlt édes, keserű perczé:

»Beh szomorú ez az élet én nekem...«

— Bezzeg nem volt szomorú kicsi gyermek korában és látja lelkében önmagát, a mint nádszálon lovagolva ujjong, hogy ha meg nő milyen derék katona lesz belőle. Látja kedves atyját, a mint ölébe tartva így szól hozzá: »Édes kis fiam, ha megnősz, becsületes légy.« E szavakat nem tudja elfeledni, különösen tegnap csengtek fülébe és ő mégis, még is hozzá nyúl a század pénzéhez. Ő nem tartotta meg atyja kérő szavát. Ő tegnapról kezdve nem becsületes!

A hegedű hurja újra zokog:

»Hogyha majd a sirban nyugszom,
Nem törődve jövő s múlttal
Aluszom mély álmomat...«

Schneemann bankárnál nincs már többé hitele, ma már nem kapott tőle pénzt, pedig ma minden áron mulatni kellett, ne hogy le nézzék társai. Az előtt oly alázatos volt az a bankár, most pedig oly kevély, még csak szóba sem akar vele állani. Azt sem tudja, mikor támadja meg. Azt sem tudja, mikor kergeti ki saját birtokából. A föld, melyen édes anyja is él, nem sokára nem lesz az övé.

A hegedű más dalba csap át:

»Beteg vagyok, gyógyítani nem lehet.«

Valóban nagy beteg ő, lelki beteg. Mit csináljon, mit csináljon?! Szegény édes anyját igazán sajnálja. A bankár holnap bepanaszolja. A törvény nevében birtokától megfosztják, édes anyját kidobják a nyomorba és az ő nevét átadják a közbotránynak. Ugyan hol keressen ily nagy baj ellen gyógyító irt?...

Éppen most hangzik a dal társai ajkairól:

»Majd meggyógyít a koporsó deszkája,
Majd ha a hant dühörögve hull rája.«

... Az, az gyógyít meg, mert Komlófalvi Komlós Zoltán nem fogja megérni, hogy becsületesnek kiáltás ki! Azért tehát félre bú, félre bánat! Vigadjunk! Hisz úgy sem soká vigadunk már!

»Czigány ne azt a szomorut, huzz vigat!« kiált az ünnepelt.

Huzza a cigány a legeslegvigabbat. Isznak a tiszt urak, de nem is gondolják, hogy most e társok halotti torát tartják.

— Nincs menekvés a szégyen elől csak egy, a halál! Jer tehát oh kedves kis pisztoly, mely annyi szenvedőnek nyugalmat adott már. Jer és szabadítsd meg az én szegény szívemet is a szomorúságtól, a szégyentől.

Igy gondolkozott Komlós főhadnagy s másnap vérében heverbe halva találták szobájában.

Szegény anyjának szive majd megrepedt, midőn halotthalvány fiát, életének egyedüli reményét meglátta... hát még amikor azt kellett hallania: »Fiad elitta a birtokot, melyen te is élsz, menj azért innen s add azt át jogos tulajdonosának!«?

Alig egy két hétre a főhadnagy halála után, a bankár ur a Komlósiék lakásába költözött. Ma már ott éli világát nejevel együtt, kit még mindig busit leánya eltűnése. Több érdemrendnek a tulajdonosa, s azt hiszi, a ki nem ismeri, hogy méltán megilleti a megtiszteltetés. Azonban a kik ismerik, csodálkoznak, hogy mint lehet boldog egy olyan apa, ki leányát elűzte, kikergette a nyomorban; csodálkoznak, hogy mint

ellenzék felé. Beszéde a viharok láncolata volt. Avval vádolta a nemzeti pártot, hogy a választáson a néppárttal szövetekezett, a mit *Horánszky* gyanúsításnak mondott és keményen visszautasított. Abban a szóviharban, mely Tisza István és Horánszky közt kifejlődött, bizony Tisza maradt a vesztes. Maga is érezte ezt, mert végezetül már nem tudott egyebet mondani csak azt, hogy Horánszkynek epekiömlése van.

A Tisza-Horánszky párbaj alatt oly vihar tombolt az ellenzéken, hogy jégeső gyanánt hullott az elnöki rendreutasítás.

Forster Ottó nemzeti párti szellemes beszéde után *Mezőssy* függetlenségi lendületes, hatásos beszéde következett. Látnivaló, hogy az ellenzék nem fogyott ki a szónokokból.

*

Napirend-vita.

Esterházy Mihály gr. volt az első szónok. Beszéde így hangzik: Tisztelt képviselőház! Már több mint két esztendeje annak, hogy lidércnyomásként nehezedik a képviselőházra, sőt mondhatom az egész országra, a kiegyezés megoldása. Az 1867. XII. t.-cz., *Deák Ferencz nagy alkotása a ravatalon fekszik.* (Igaz! balfelől). Körülállják azt az öröksök gyászszal az arczukon, de szívükben a kárörömmel, mert reménylik, hogy maguknak az örökséget megkaparíthatják. A szabadelvűpárt vette át a nagy örökséget fennen hirdetve, hogy azt mindig szent letéteményként fogja megőrizni. És mit látunk? Még egy negyed század sem mult el, pedig mi ez egy nemzet életébe és a nagy örökség már is elkallódott. Meghozta azokat a kamatokat, a mit remélni lehet tt, de *meghozta a kamatokat azoknak, a kikre az bizva volt.* A nagy örökségre támaszkodva bele ültek a hatalom piros bársony székébe és alig egy-két évtized alatt *el pazsarolták*, ruháitól megfosztották Deák nagy alkotását; úgy hogy az előttünk áll, mint egy meztelen váz, a melyen önök bonczkással még az idegeket is kipraeperálták, úgy, hogy ma megdöbbenve kérdezzük, hogy ez-e Deák Ferencz nagy alkotása, ez-e azon alap, melyre ő a nemzet jövőjét fektette? (Helyeslés balról).

Azután így szólt: Sugnak-búgnak a folyosón, irnak a lapokban a *Ház felosztásáról*. Nem biszi, hogy igaz lenne a kósza hír, mert nem olvassa a lapokban a választások előtt

lehet nyugodt egy olyan ember, ki sok társát kifosztott, a veszélybe, sőt a halálba kergetett! Hát nem fél az Isten haragjától?! Ne csodálkozzunk azon sem, ha gyakran mosolyog, mikor leánya átkára gondol, a mely csak nem akar beteljesedni...

És talán még mindig mosolyogna, talán még mindig fosztogatná embertársait, ha egyszer ama kellemetlen hírt nem kellene hallania, hogy pénztárnoka megszökött s hogy a minapi veszteségek a bürzén óriási vagyonát aligha fel nem fogják emésztetni. E hír hallatára a fukar bankár megtántorodik — szívénéz kap — s óriási átkozódások között a földre rogy. A segítségére hívott orvos kénytelen kijelenteni, hogy élete csak néhány perc kérdése. Mint bősziült hiéna akar ágyából felugrani, de önkéntelenül visszaesik, haját tépi, átkozódik, majd kinál sok tenger pénzt annak, aki meggyógyítja, e közben lárma üti meg fülét, hallja, a mit az általa kiszarolt nép átkot szór fejére és mindenáron palotájába akar törni. Rettentetes az a néhány perc, a mi még életéből hátra van. Eszébe jut leánya átka is, a mi dühét csak növeli. Majd áldozatait látja ágya előtt, amint vérező sebeiket mutogatják neki. Szidja, átkozza az Istent! Szíve mindig hevesebben ver. Óriási káromkodás fakad istentelen szájából, de nem tudja már befejezni, csak egy nagyot lélekzik és nincs többé.

Halála olyan volt, mint élete. Megtagadta Istent és Isten is elfordult tőle, mint előfordul mindazoknál, akik őt megvetik. Megalt Isten, vigasz nélkül, vagy is úgy, a hogy az Isten-tagadók szoktak meghalni, mert az Isten neve vigasz a halál óráján a hívőnek, de elrettentő rémkép a hitetlennek.

szokásos *tömeges bárósításokat, grófi rangra emeléseket.* Ha a kormány mégis elhatározná magát erre, akkor írja fel a palament homlokzatára ugyanazt a mondást, melyet Cromwell irt az angol parlamentre: *Ez a ház eladó!* (Viharos tetszés az ellenzéken).

Galamb és Olay.

Tisza István gróf: Két bünt rónak fel — ugymond — Bánffynak. Hogy nem nyilatkozik és hogy le nem mond.

— Igaz, igaz mind a kettő! — kiabál a baloldaltól *Biró* Lajos.

— Bocsánatot kérek — replikáz *Tisza* István nevetve — mindakettő nem lehet igaz. Mert vagy addig obstruál *Biró* Lajos a képviselőházban, míg Bánffy nem nyilatkozik, vagy addig, míg le nem mond. De mindakettő egyszerre nem történhetik meg, nincs értelme. Zajos derűtség hangzott fel a jobbon, mely átragadt a baloldalra is.

— Amit én mondok — füzi tovább *Tisza* István — az nem akar egyéb lenni, mint felvilágosítása az ország közvéleményének.

— Hahaha! — nevet *Hock* János.

— Három milliós közvélemény! — zug a szélsőbal.

— Hogy nevezték a többséget? kiált *Justh* Gyula.

— Kis gazda! — kiált *Pader* Rezső.

— Azután a néppárt féktelen izgatásairól beszélt, a választások idején.

— Régi nóta! — kiáltott idegesen a néppárt.

— Meg van oldva a kiegyezés kérdése! — sivit *Forster* Olló.

— Maga a *szabadelvűpárt galambja*? — kiált egy éles hang.

— Nem tudom miért tekintenek engem galambnak, vág vissza *Tisza* István — mikor az ellenzék hetek óta tanusított magatartása lehetetlenné teszi bár mely önérzetes embernek, hogy a béke olajágával jöjjön.

— Jönnek már *Olay*-val! — szól bele egy hang a balon, harsogó kacagásba.

Közbeszólások áradatja

Folytonos közbeszólások közt folytatta *Tisza* István.

— Két év óta részt vettek önök a költségvetési tárgyalásokon. Most akarják ezt a fegyvert kivenni a kormány kezéből. Későn ébredtek az urak.

— Jobb későn, mint soha! — szól *Szalay* Károly.

Szilágyi egyre csöngetett.

— Hagyják a szónokot beszélni.

— Csak egy kicsit engedjen kiabálni elnök ur! — könyörög *Forster* Ottó.

— Most akarják önök a komoly munkát megakadályozni — kérdi *Tisza* István — mikor a komoly munka sürgőssége előtt állunk?

— Hát nyáron hol voltak? — kiált *Forster* Ottó.

— Ugyan hallgasson már *Forster* képviselő ur! — riad rá *Szilágyi*.

— De önök más »fontos« dolgokkal foglalkoznak. Így a *Dezseóffy*-üggyel, mely az »unalomig el van csépelve«.

— Dehogy is van! — hangzik a balon.

— Nagyobb veszedelem ne érje a Magyaralkotmányt! — replikáz *Tisza*.

— Bánffyt — folytatta — régente is, ellenei is férfinak és igaz magyar embernek ismerté.

Viharos éljen hangzott fel a jobbon, *hoch* felelt a balon.

— Azóta, hogy helyét itt elfoglalta, érdeimei csak növekedtek

Ujra fölhangozott a két odalon az *éljen és hoch*.

— Lehetnek Bánffynak hibái —

— Nincs, nincs, most nincs — kiált *Hock* — csak ha megbukik, akkor lesz.

— De oly kiméletlenül üldözni egy férfit, aki kötelességét hazája iránt hiven teljesíti, ez arra készlet minket, hogy kitartsunk mellette a végsőig.

Tömeges rendreutasítások.

Nagy taps hangzott fel a jobbon, egész csomó közbeszólás esik balról.

— Ez talán az utolsó kenet?

— Polónyi urat rendreutasítom.

— Helyes! — zug a jobb.

— Összevásárolt többség! — kiált *Wittmann*.

— *Wittmann* urat is rendreutasítom.

— Nem a többség akaratáról van itt szó, hanem a törvényről! — kiált utóbb bele *Bartha* Miklós is.

— *Bartha* képviselő urat is rendreutasítom! — dörög le *Szilágyi*.

Harmadszor is zajos helyeslés hangzik jobbról.

Tisza István azután azt kérdi, hogy ő, mint »félgyermek« rájongva nézte a parlamenti küzdelmet. Akkor példát vehettek róla. De ma elijesztő példát nyújt az ifjuságnak a parlamenti vitatkozás elfajulása. Nehéz felelősséget vállal a képviselőház ezzel magára. Kérve kéri, hogy térjenek vissza a rendes kerékvágásba. (Nagy taps a jobbon, hoch a balon.)

Horánszky és Tisza párbaja.

Horánszky Nándor személyes kérdésben szól. Az a parlamentárizmus, mely az országot törvényen kívüli állapotba juttatja, *meghamisított parlamentárizmus*. Azért nem ismer sürgősebb feladatott, mint ezt a hamis parlamentárizmust minden fegyverrel megszüntetni (Ugy van és taps a balon.) *Tisza* ama vádját, hogy a nemzeti párt a választásokon a néppárttal együtt tartott, egyszerűen gyanúsításnak nevezi.

Tisza István: A nemzeti párt ezt hivatalosan sohase ismerte be. Elég óvatosak voltak erre. De eseteket tud felhozni, hogy a nemzeti párt egyes tagjai papi támogatással szereztek mandátumaikat.

Hock János (indulatosan): Hát ő nem főpap támogatásával nyerte mandátumát? (Nagy zaj.)

Horánszky: Amit *Tisza* tett, az — ismétli — pusztá gyanúsítás. Ez ellen nem tehet mást, mint hogy a leghatározottabban visszautasítja.

Tisza István: (Nagy izgatottan.) Stolz lieber den Spamer. Szabadságában áll a képviselő urnak ilyen nyilatkozatot tenni, de azt, amit én felhoztam, mindenki tudja a nemzeti pártról és a néppártról.

Ezalatt nagy zaj támadt. *Rakovszky*, ki *Szilágyi* mellett a jegyzői széken ül, izgatottan fordul az elnökhöz, hogy *Tisza* a néppártról azt mondta, hogy »nem tisztességes.«

Szilágyi indulatosan csönget. Kérem a képviselő urat, mondott-e valami becsületbe vágó megjegyzést a néppártról, hogy nem tisztességes?

Tisza: Én a néppártról éppen semmi megjegyzést se mondtam. Ez csak tévedés lehet.

Elnök: Itt kérem lehetetlen ellenőrizni a szónokot és a közbeszólások árját. Tessék csöndben lenni.

— Helyre! helyre! — kiáltanak.

Tisza István: Csak annyit mondok, hogy *Horánszkyt* az epekiömlés annyira elöntötte, hogy még a látását is elrontotta.

A kisgazdák üzenete.

Forster Ottó a kisgazdák üzenetét tolmácsolja. Azt üzenik, hogy ha az ő igazi érdeküket akarja szolgálni, csináljon tiszta választást. A választásokról egy adomát mond el.

Kohn találkozik *Schwarzczal* s megszólítja:

— De jól nézel ki?

— Hát jól megy a dolgom, — *bankot nyitottam*.

— Hol? — kérdi *Kohn*.

Schwarzcz kacintva feleli:

— A *Dorottya*-utcában — *vésővel*.

Bánffy is elmondhatja, hogy képviselőházat nyitott *Sándor*-utcában, de — *vésővel*.

Bánffy — ő így érzi — nem sokáig fog a bársonyszékben ülni. Akkor tudja majd meg, kik az igazi barátai. Elődeivel is csunyán bántak el, hát még ő vele hogy fognak bánni? Az a mosolygós arca ugyan sirásra fog változni. Ne mondják, hogy mi obstruálunk. Más világ volna itt, ha úgy volna. Nem fogadja el a napirendet.

Öt perc szünet.

Mezőssy Béla: *Tisza* Istvánnal polemizált. Amit *Tisza* elmondott, azt *Bánffynak* kellett volna elmondani. *Tisza* úgy beszélt, mint egy

felelősség nélküli miniszter. A kormány azért nem nyilatkozik, mert amit tenni akar, azzal országunk jogait és gazdasági érdekeit áldozza fel. A parlamentarizmus eljárás az volna, hogy a kormány ismertesse a garanciákat arra, hogy a vámuniot lehet-e alkotmányosan megcsinálni. A politikai tisztesség követeli Bánffyót, hogy Apponyinak adott szavát váltsa be. Apponyi magyarázatát Bánffy és Tisza gróf is elfogadták. Tisza gróf dezavonálja Bánffyot, midőn azt mondja, hogy vámpolitikai egység főtartása mellett képzelhető önálló gazdasági lét. — Amit Bánffy tesz, az nem egyéb, mint a nemzet jogaival való közönséges hazárdjáték. (Nagy tetszés a balon.)

Ismét vihar.

Kossuth Ferencz után **Mezőssy** Béla interpellálta a miniszterelnököt a Hentzi-szobor ügyében. Igaz-e, hogy Hentzi-szoborra a budai kadét iskola előtti térre fog helyeztetni? Madarász képviselő tegnap arra kérte a tuloldalt, hogy ne adják el a hazát, — ő most arra kéri a tuloldalt, hogy ne alázzák meg a hazát az ifjúságnak valósággal oltárt emelve azzal a szoborral.

Bánffy br. miniszterelnök nyomban felel az interpellációra még pedig bosszus arcz kifejezéssel. A szobor felállítására a budai kadét iskola előtti térre egyenesen a felség óhajta. **Az ellenzék ahelyett, hogy a királyné szobrának örülne, meginterpellál.**

Erre kitört az ellenzék részéről a felháborodás s a megjegyzések egész zápora esik a miniszterelnök felé.

— Ne keverje belé a királyné szobrát. Ferdit! Hazudik!

Bánffy br. miniszterelnök: Én részemről nem találok a dolgoban semmi politikát.

A miniszterelnök választát **Kossuth** Ferencz nem veszi tudomásul, a többség igen.

Városi közgyűlés.

— II. nap. —

Simán, csendesen tárgyalták le tegnap a csütörtökről elintézetlenül maradt ügyeket. Felszólalás volt ugyan elég, de zajosabb összehívkozás egy pontnál sem volt.

Az tény, hogy még ilyen alaposan soha nem hányták-velettek meg Nagyvárad költségvetését, mint most. Nagyon is meglátszik, hogy mélyen érzi minden bizottsági tag a város háztartásának szorult helyzetét.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnöklété alatt jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, Bozóky Béla, Hlatky Endre, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Schöpflin Ágoston, Beczkay Lajos, Bertsey György, Déry János, Hoványi Géza, Mihálovics János, Reismann Mór, dr. Sarkadi Lajos, Stern Herman, Schütz Albert, Weisz Károly, Frankl Lázár, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Moskovits József, Ternyei Antal, Balogh Döme, dr. Grósz Albert, Kugler Albert, Mandel Adolf, Mihelfi Adolf, dr. Munk Béla, Némethy Károly, Papp György, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Sztarill Ferencz, Steiner M. Albert, dr. Bulyovszky József, Rácz Mihály, Komlóssy József, Szüts Dezső, ifj. Rimler Károly, Istvánffy István, Sztarill János, Bordé Ferencz, Dus László, Tóth Márton, Busch Dávid, Ragány János, Nemes Jenő, Szüts István.

A közgyűlés megnyitása után első sorban letárgyalt ügyek jegyzőkönyvét hitelesítették, minden észrevétel nélkül.

Ezután rátértek

a költségvetés

folytatólagos tárgyalására. A következő tételknél voltak felszólalások.

A **kiadások** XIV. tételénél (utcai világítás) fellelt véve gázvilágításra 34.000 kr., kőolajvilágításra 7000 korona.

Dr. **Moskovits** József a petroleum világítást a külső részeken kifogásolja, a hol kö-

vezet sincs. Közbiztonsági tekinteteből is kívánatos a jobb világítás. A kőolaj világításra 500 koronával többet indítványoz.

Ragány János rámutat, hogy a petroleum ára 16 frtről 18-ra emelkedett. Így nem lesz elég a felvett 7000 korona s indítványozza, hogy e tételt 1000 koronával emeljék.

Balogh Döme elégnék tartja az 500 korona emelést.

Dr. **Friedländer** Samu tulhaladottnak tartja a petroleum világítást. Ezeket a lámpákat csak nappal látjuk. Éjjel nem égnek. Nem lehet ellenőrizni. A gázvilágítást kellene kiterjeszteni, ez semmibe sem kerülne, mert akkor az egységáratok lejjebb kellene szállítani a gázgyárnak. Több helyen, így a nagy piac egyik oldalán gázcső van lefektetve, de gázvilágítás nincs. Felvilágosítást kér, hogy mennyi gázt fogyaszt a város?

Ragány János felvilágosítja előtte szólót, hogy az egységáratok leszállítása csak a magánfogyasztókra vonatkozik. A magánosok már is olcsóbban kapják a gázt. A főszámvevői hivatal nyilvántartja a gázfogyasztást. A gázszorzódás 1900-ban lesz felmondható.

A közgyűlés a tanács javaslatával szemben az 1000 korona felemelést elfogadta.

A XV. tételnél (közigazgatási szükségletek) 52163 korona kiadás lett felvéve.

Dr. **Várady** Zsigmond a közigazgatási szükségleteket szeretné redukálni. Továbbá csoportosítani kellene az összes személyzeti kiadásokat, hogy lássuk, mennyivel drágább nálunk a közigazgatás, mint másutt. A nyomtatványokra e) rovatban 9000 korona van felvéve, holott más rovatoknál is van e célra felvéve összeg. Ebből egy nyomdát lehetne fenntartani. A könyvkötésre is túl magas az 1500 korona. Most elfogadja a tételt, de jövőre takarékoságot ajánl.

Schöpflin Ágoston az irodaszerekre felvett összeget (3000 korona) sokalja. Ne természetben, hanem irodaátalányban adják ezt ki. — A fűtés és belvilágításra is sok a felvett összeg. Ajánlja, hogy a hivatalos órák reggel 8-tól délután 2-ig tartassanak, ezáltal fűtő és világító anyagot lehet megtakarítani. — A tanács tanulmányozza e kérdést.

Dr. **Bulyovszky** József kijelenti, hogy a tanács már foglalkozott ezekkel a dolgokkal s több helyről kértek adatokat. Csakhogy ezt a kérdést az iskolai tanórákkal kapcsolatosan kell megoldani.

Dr. **Mihelfy** Adolf szerint vagy újabb jövedelem forrásról, vagy a költségek apasztásáról kell gondoskodni. A kormány ugyan ígér kárpótlást, de a másik kezevel visszaveszi azt. A város szedi be saját terhére az állami adót, gondoskodik a közbiztonságról, a kultúráról. Ilyen körülmények között nincs más mód, mint az adminisztratív költségeket apasztani. A kezelés úgy rendeztesse be, hogy az erőket kihasználtsanak. A tanács gondoskodjék, hogy a szervezeti szabályzat módosítása által a kezelés egyszerűsítettessék.

Dr. **Bulyovszky** József nem véli, hogy a kiadásokat apasztani lehetne. Az újabb törvények mindég több és több terhetek, munkákat rónak a városra s ezeket a régi személyzet létszámával nem lehet elvégezni. El kell jönni az időnek, mikor az állami funkciókat elveszik a várostól, vagy ezek végzésére állami dotációt adnak.

Balogh Döme és **Szokoly** Tamás felszólalása után a tételt elfogadták **Schöpflin** és **Mihelfy** Adolf indítványával.

A XXIII. tételre (amerikai szőlőtelepre) 16700 korona kiadás van előirányozva.

Szokoly Tamás ezt soknak tartja, mert a telepből kell fedezni a kiadást. Csak nagyvárad szőlőgazdának adjanak oltványt a telepről.

Dr. **Hoványi** Géza csodálkozik a felszó-

láláson. Hisz a bevételnél ugyancsak ilyen összeg van beállítva.

A tételt változatlanul fogadták el.

A fogyasztási és italadók tételénél **Hlatky** Endre felszólalására **Bordé** Ferencz tanácsnok kijelenti, miszerint a fogy. adók beszédésének kérdését tanulmányozzák s azokat házilag fogják kezelni.

Ezután az alapok tétéleire került a sor.

A vízvezetési alaponál dr. **Várady** Zsigmond szólalt fel. E tételnél állandó az emelkedés, ami szomorúan igazolja azok felfogását, akik a legsúlyosabb adónak mondták a vízvezeték. Itt a kiadásokat apasztani kellene. Két út van. Erre. 1. a gyárakban, a hadapródiskola és más ilyen intézetekben másként kell kezelni a vízvezeték; 2. a locsolást másként eszközölnék. A statisztikusok csalódtak. Gondolkozzon a tanács arról, miként lehetne vízvezetési viz nélkül locsolni; a hadapród iskolában a növényedékek hogy fűródhetnének a vízvezetési viz nélkül s a gyárak hogy használhatnának más vizet.

Többek hozzászólása után a tételt elfogadták.

Sorra került a **bevételek** tárgyalása. Itt alig néhány tételnél szólaltak fel.

A VII. tételnél (ló- és marhavásártéri díjak) **Balogh** Döme azt kívánta, hogy a jövőben a vásártereken termő füvet árverésen értékesítsék.

A tételt elfogadták.

A IX. tételhez (érbérek) többen hozzászóltak, de csak olyan irányban, hogy ez a rovat jövőre részletezve legyen.

Hosszabb vita keletkezett a XI. tétel (városi javadalmak) 16. alrovatánál, mely szerint a vendéglők, kávéházak felügyelete czimén 1600 korona van felvéve.

Stern Herman ezen bevételt igazságtalanságnak tartja s kéri törülni.

Ifj. **Rimler** Károly osztja a Stern Hermann véleményét, de szabályrendelet írja elő ezen díjak szedését.

Dr. **Sarkadi** Lajos és dr. **Friedländer** Sámuel pártolják Stern Hermann indítványát, míg dr. **Várady** Zsigmond az 1600 koronát 800 koronára kéri redukálni.

A többség elfogadta az eredeti tételt.

A költségvetés többi pontjait minden észrevétel nélkül fogadták el.

Az alapítványoknál dr. **Várady** Zsigmond a Szacs-vay-szobor alapra 1000 korona megszavazását indítványozta, azonban az indítványt nem fogadták el.

A jövő havi közgyűlésre kitűzték: A város tulajdonát képező szőlő-oltvány telep kibővítésére vonatkozó előterjesztést;

a bihari hágó melletti koresma, valamint Wolli koresma eladását;

az Irgalmas-rend által építendő pénzügyi palota utca vonalának megállapítása s a Fő-utca kiszélesítése.

A tisztii főügyész vagy helyettese által magán felekkel szemben felszámítható munkadíjakról alkotott szabályrendeletet a miniszter nem hagyta jóvá. Újra felír a közgyűlés s kelleg megokolva kéri a szabályrendelet jóváhagyását.

A hivatalos bizonyítványok s igazolványokért szedendő díjakról alkotott szabályrendeletet elfogadták.

A közpénzek mely pénzügyintézetknél leendő elhelyezése ügyében elfogadták a tanács javaslatát, hogy a Nagyvárad Takarékpénztárban, a Biharmegyei Takarékpénztárban, a Biharmegyei Bankban és a Gazd. és Iparbankban helyeztessenek el a város pénzei.

A városi alkalmazottak részére adható fizetés előlegre vonatkozó előterjesztést elfogadták.

A honvéd-lovassági laktanya átvétele ügyében kelt miniszteri leiratot tudomásul vették. A helyszini szemle decz. 5-én lesz.

A helybeli pénzügyintézetek betét könyveinek óvadékol elfogadása ügyében elfogadták a tanács előterjesztését.

A szegény gyermek-kórház tulajdonát képező ingatlanra bekebelezett kölcsön visszafizetését elhatározták.

Bertsey György törvényh. bizottsági tagnak a kereskedelmi miniszter által hozott iparügyi határozata ellen beadott előterjesztése tárgyában kimondták, hogy a Neuschloss céget nem lehet kötelezni arra, miszerint alkalmazottai után az ipartestületi betegs. pénztárba fizesse a díjat. Ez okból a törvényhatóság nem ír fel a miniszterhez.

Farkas Márton által kért fetelepet Tóth Jenőnek adták bérbé.

A toloncz élelmezést pedig Farkas Győzőnének adták ki.

A gyertyaszállítás Kádár Jánosnak.

A petróleumszállítás pedig Kiss Károly nyerte el.

A bor és hus fogyasztási adóra vonatkozólag a miniszterrel kötött szerződést jóváhagyták. A borfogyasztási adóért 42.500 frtot, a hus fogyasztási adóért pedig 30.500 frt fizet a város.

A nyugdíj-bizottság előterjesztése a nyugdíj szabályzat 19. §-ának módosítása iránt. A szabályzat szerint a fiu-gyermekek, tanulmányaik befejezése céljából a megszabott időnél tovább is kaphatják a nevelési járulékot. Ezt a kedvezményt a leányokra is kiakarják terjeszteni.

Dr. Várady Zsigmond semmivel sem terhel meg a várost s ezért ellenzi a javaslatot. Elejtették a javasolt módosítást. Ezzel a közgyűlés véget ért.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fé. 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

November 12. A Nagyváradi Nemzeti Szövetség ülése.
November 12. Galamblovészet a Sporttéren.
November 13. Kereskedők társulatának megalakulása.
November 16. Esküdtársi tárgyalás.
November 17. Városi közgyűlés.
November 20. A kath. kör gyászünnepélye.
November 20. Szigligeti-társaság matinéja.
November 22. Joghallgatók táncszépe a Kereskedelmi Csarnokban.

* **Személyi hír.** Kiváló vendége van az irgalmas rend nagyváradi társházának. Fűzi Szaniszló kir. tanácsos, az irgalmas rend tartományi főnöke, tegnap este Nagyváradra érkezett. Értesülésünk szerint a tartományi főnök utazása összefüggésben van az irgalmas rend által építeni szándékolt pénzügyi palota ügyével.

* **A virágkiállítás utolsó napja.** Három nap óta van nyitva már a chrisanthemum kiállítás, ma délből egy órakor azután véget ér, bezárják az érdekes kiállítást. A mai utolsó délelőtti bizonyára a leglátogatottabb lesz, mert még igen sokan vannak, akik megnézni óhajtják a kiállítást. A sikerült kiállítást néhány nappal megakarták hosszabbítani, azonban ez teljesen lehetetlen s így ma délből mindenesetre bezárják. Tegnap ismét nagy és előkelő közönség volt a kiállításnál, egész nap tele volt a terem. A tegnapi látogatók száma meghaladja a kétszázat. A tiszta bevételt megosztják a városi és az Erzsébet árvaházak között s így maga a jótékony cél kell hogy a mai utolsó napon sok nézőt vonzon. A kiállításnál a belépti-díj igen kicsi: 20 kr., s így azt a legszegényebbek is megnézhetik s a jótékonyt ilyen módon is gyakorolhatják.

* **A király serlege.** A remekül elkészült serleget, melyet ő felsége a buziási gyakorlatok alkalmával a temesvári zenekedvelő-egyesületnek ajándékozott, ünnepélyesen fogják átadni az egyesület elnökségének. Az ünnepélyes aktust e hó folyamán megtartandó alapító estélyre halasztják, mely estélyen dr. Telbisz Károly polgármester adja majd át a király ajándékát. A zenekedvelők egyesülete elhatározta, hogy küldöttségileg felkéri a polgármestert, hogy az egyesület mély köszönetét legmagasabb helyen illő módon kifejezze.

* **Eijegyzés a miniszterelnök családjában.** Kolozsvárról távirják lapunknak, hogy

báró Bánffy Dezső miniszterelnök ifjabb fia: Ferenc ott eljegyezte *Petrichevics Horváth* Ida urhölgyet.

* **V. H. O. Sz. gyűlése.** Ma déli 12 órakor a V. H. O. Sz. tagjait Fehér Dezső a nagyváradi szövetség elnöke értekezletre hívja össze a Bazar-vendéglőben.

* **Sétahangverseny.** A múlt vasárnap megtartani szándékolt sétahangverseny a városatyaválasztások miatt elmaradt, most azonban már mi sem áll utjában annak, hogy háziezredünk kitűnő zenekarának műsorát újra élvezhessük. A sétahangverseny vasárnap a szokott helyen és időben, a Fekete Sas nagytermében fog megtartatni 5-7-ig a következő jeles műsorral:

1. »Prometheus teremtései« nyitány *Beethoven* L.-tól. 2. »Mária keringő« *Bayer* J.-tól. 3. »Töredékek *Wagner* K. operáiból« összeállította *Fiala* J. 4. Két ábráná vonós hangszerekre a) »Álmodozás«, b) »Bosnyák rege« *Komzák* K.-tól. 5. Magyar változatok az »Ilka« című opera tárgya nyomán *Rosenkranz* A.-tól. 6. »Bécsi élet« egyveleg *Komzák* K.-tól. 7. »Marche gaillarde« francia induló *Ganne* L.-tól.

* **Orgonavirág novemberben.** A tavasz korai kedves virága: a lilaszín gyűszűs orgonafürt itt virít az asztalunkon, most novemberben. A derűs, meleg őszi verőfény kicsalta a a bohó kis virágot. Sztaroveczky-ufcza egyik házánál az orgonafa az utóbbi napokban bimbót hajtott s az éltető meleg virággá fakasztotta a kis galyacska bimbóit. Egy ágat beküldtek szerkesztőségünkbe. A beköszöntött ködös hideg elhervasztja a késői kedves vendéget.

* **Katonai temetés.** Ma délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra *Barabás* Károly ny. honvéd századost. A gyászmenet a katonai kórházból indult ki a katonai zenekar gyászindulójával. A temetésen megjelent a 37. gy. ezred tisztikara *Pokorny Hermann* altábornaggyal élükön és a honvédség tisztjaira teljes számban katonai díszben.

* **Biztosítás. Ügynök:** Nem biztosítja nálam az életét Gedeon bácsi? *Gazdaember:* Nem. Én csak életbiztosítási ügynökök ellen szeretném már magamalt biztosítani.

* **A megvakított Rembrandt-kép.** Az amszterdami Rembrandt-kiállításán egyike a legjobb képeknek az *Eszter, Aman és Assverus* című kép volt, a melyet a román király küldött a kiállításra. Ezt a képet, mint Amszterdamból jelentik, a minap baleset érte. — A falba ugyanis, a melyen a kép függött, egy szög volt beverve, a mely átszakította a vásznat éppen azon a helyen, a hol Assverus szeme van. A kiállítás igazgatósága elhatározta, hogy a román királynak ötezer forint kártérítést fizet. Ezenkívül mindent elkövetnek, hogy a képet lehetőleg úgy kijavítsák, hogy a szakadás ne lássék.

* **A gyógyszerárak új rendje.** A gyógyszerárabszabásokat a miniszteriumban a közegészségügyi tanács véleménye alapján állítják össze. Hogy ez a testület mennyire felel meg hivatásának, mutatja az alábbi közlemény:

A régi gyógyszerkönyvben a desztillált víz (aqua destillata) ára 100 grammnál 3 krajczár, 1000 grammnál 22 krajczár volt: Ebből a következő anomália származott: 500 gramm aqua destillata kerül á 3 kr. — 15 krba, 900 grammé 27 krba, míg száz gramm csak 12 kr. volt az árszabás szerint mert 1000 grammig 100 grammjával s 3 krjával kellett számítani. A betegek tehát, ha az orvos nem kerek 1000 gramm vizet rendelt, nagy károsodásnak voltak kitéve.

Most megjelent az új gyógyszerkönyv s ebben is benne maradt ez a vastag hiba. Egy félliter viz többbe kerül (15 krba), mint egy liter viz, mely 12 krajczárba kerül. Ez tehát kikerülte a közegészségügyi tanács figyelmét. Hát még a többi visszás árszabás!

De menjünk tovább. Az üvegeknél meg van írva, hogy külsőleg használandó gyógyszerek *hatszögletű* üvegben adandók. Ezt tudja a gyógyszerész, de nem tudja az egyszerű ember, ki daczára, hogy hatszögletű üvegben kapja a külsőleg hasz-

nálandó gyógyszert, mégis megissza. Ez felesleges előírás. Azután vannak előírva hétféle színű s alakú üvegek, különböző árszabással, a helyett a gyógyszerész belátására lenne bizva, hogy mily színű s alakú üvegben adja a gyógyszert s ehhez egységes árszabás lenne.

Félrendszabály az, hogy használt üvegek és dugók nem vehetők át (s eddig nagyon helyes intézkedés), de ha a gyógyszerész látja, hogy kellően tisztítva vannak, »átveheti.« Hát ki tudja ezt megbírálni? S megtörténhetik, hogy diftéria beteg által külsőleg érintett üveget hoznak vissza, melyet a gyógyszerész megfog s átvesz, azután pedig gyógyszert készít s a ragályt átviszi másra. Ez helytelen. Használt üvegek s dugók átvételét teljesen meg kellene tiltani.

Ilyen hiány a felületesen összeállított gyógyszerkönyvben van egypár tuczat.

* **A köd.** Az idei őszi pompás, ragyogó volt, alig egyszer-kétszer hullott egy csapadék, míg máskor szeptember és október csupa locspocs, térdig jár az ember a barátságos őszi sárban. Már a régi mondás is azt tartja: véka eső, köből sár. Mindebből semmi sem volt ez őszi. Még most is szép verőfényes napok csalják az aszfaltra a sétáló közönséget. Esténként és korán reggel azonban átláthatlan, sűrű köd ereszkedik alá s a nedves, fojtó levegőből menekülünk a fűtött, barátságos szobába.

* **A parlament októberben.** Mit csinál szik fiam? — Országgyűlést játszom. Én vagyok az elnök, ezek az üresszékek itt a képviselők.

* **Öngyilkosságok a hadseregben.** A honvédelmi miniszter jelentése szomorú statisztikát tüntet fel. Az 1897—98-ik évben a közös hadsereg magyarországi ezredeinél száz hatvan-nyolc öngyilkosság s hatvan-nyolc öngyilkossági kísérlet, a m. kir. honvédségnél harminczegy öngyilkosság s huszonegy öngyilkossági kísérlet fordult elő.

* **A lelkiismeret megszólal.** Kitépett a vihar egy terebélyes kőrtéfat a kertben. Az öt éves Gabi meglátja és sirva fakad keservesen: Ha ezt most meglátja az édes apám, megint azt fogja hinni, hogy én szaggattam ki.

* **A játék vége.** Ifj. Zöldi Márton, írják Csányról, a napokban atyja revolverét tisztogatta, midőn belépett hozzá a szolgálta, *Gazdag Mihály* s a kis fegyver láttára tréfálkozni kezdett. Zöldi Márton, azt híve, hogy a revolverben nincs töltény, tréfából a szolgálára célozott s megfeszítette a ravaszt. E pillanatban nagy dördülés rázta meg a levegőt, a szolgálta felsikoltott, aztán haldokolva összeesett. A súlyos sebesülthöz rögtön orvost hívtak, de mire az megérkezett, *Gazdag Mihály* már meghalt.

* **Már úgy se soká látja.** Emma: Sehogyse tetszik nekem az én vőlegényemen, hogy vörös a haja. A bátyja: No az a párszaj, a mi még megvan neki!

* **Csöd.** *Gallovits* Frigyes fűszerkereskedő ellen a törvényszék a csödtől elrendelte s csödbiztosul *Schweiger* Ede ügyvédet nevezte ki.

* **Elveszett.** Tegnap délelőtt a kispiacon a sorok között elveszett egy arany karperecz, a megtaláló jutalomban részesül ha átadja a rendőrségen.

SPORT.

Galamb-lovészet. Erdekes sport multság lesz ma, szombaton délután a Rhédey kert melletti sporttéren. A kertfelügyelőség galamb-lovészetet rendez, a melyre legkiválóbb sportférfiaink készülnek. A lovészetre a következő értesítést bocsátották ki:

Több oldalról történt felszólítás folytán, alulírott felügyelőség 1898. évi november hó 12-ik napján, — szombaton — délután 1/2 órakor egy galamblovészetet rendez a Sporttéren, melyre a sport kedvelőket tisztelettel meghívja, — a galamb-lovészet sorozatát alább közöljük, de nem mulasztathatjuk annak közlését, hogy e versenyre hölgy közönségünk előkelőségei egy »Asszonyságok díja«-t ajándékozni kegyeskedtek, mely becses ajándék nagyban fogja a versenyzők érdeklődését fokozni. Tisztelettel kérjük Czimedet, hogy a versenyben részt venni és ismerőseit az érdekes ver-

seny megtekintésére felkérni sziveskedjék. Jelentkezések a lövészet megnyitásáig elfogadtnak. Nagyvárad, 1898. évi november hó 11-én. Rhédey-kert felügyelőség.

A galamb-lövészet sorrendje.

I. Egyes galambokra. A lövállástól 20 méterre s egymástól 5 méterre felállított öt csapdából, titkos számrendben kibocsátott 10 galambra. — A lövészek két sorozatban lőnek 5—5 galambra; a ki első sorozatban egy galambot sem talál, a versenytől kilép.

II. Kettős galambokra. Három csapdába titkos sorrendben egy egy pár (összesen 6) galamb bocsátatik ki.

III. Szabad lövészet. A lövészek külön társaságot alakítanak, minden lövészeknek 3 egyes galamb bocsátatik ki; betét fejenként 1 frt. Ezen lövészet ismételtetik addig, míg az idő és a rendelkezésre álló galambok engedik.

A versenyben az a nyertes: 1) ki az egyes galamb-lövészetben a 10 illetve 3 galamb közül legtöbbet legkevesebb lövésre ejt el. — 2) a kettős galamb-lövészetben, ki a három pár galamb közül legtöbb galambot legkevesebb lövésre ejt el.

Verseny tiszteletdíjak: I. Egyes galamb-lövészetnél: első: Asszonyságok díja, — második és harmadik díj: sport tárgyak. — II. Kettős galamb-lövészetnél: első és második díj: sport tárgy. — III. Szabad lövészetnél, első díj a tétek 60 százaléka; — második díj 20 százalék.

Verseny bíróság a helyszínen alakítatik. Az egyleti verseny szabályok betartandók. A lövegekben 10-es göbcecsek alkalmazandók.

A néző közönség részére ülőhelyek állíthatnak fel; — belépti díj személyenként 30 kr.

A galamb-lövészet pontban 1 óra 30 perczkor veszi kezdetét, — azért ily korán, mert a délután hamar alkonyodik.

Verseny rendező: Mezey Mihály lövészmester.

IRODALOM.

Arménia. Magyar örmény havi szemle. Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos Szongott Kristóf. November. Szamosujvár. Todorán Endre »Auróra« könyvnyomdája. 1898. A jeles örmény folyóirat novemberi füzetében a politikai és történelmi elem az uralkodó, Molnár Antal dr. folytatja »Az örmény kérdés« című aktuális érdekű tanulmányát, mely a francia »Sárga-könyv« diplomáciai okmányai alapján készült (Le concert Européen, par le comte Benedetti, Revue des deux Mondes, 1898. aug. 1.), s melynek jelen II. része a nagyhatalmak részéről az örmények érdekében szerkesztett és a szultánnak megküldött jegyzék történetét tárgyalja, melynek végső része a szegény, üldözött keresztény nép véréből piroslik s a török megbízhatatlanság, perfidia és tehetetlenség eklatáns bizonyossága. Erdeklő olvastuk azt is, mily szép mozgalom indult meg az örmény metropolisban Verzereskul Acentius püspöknek, Szamosujvár alapítójának emelendő szobor ügyében. Hosszabb cikk ismerteti a szamosujvári tanárgyűlés lefolyását, melyen az ismert történetirő, Márki Sándor dr. elnökölt. Tudományos szempontból azonban a jeles szerkesztő művének kell odaítélnünk a pálmát, melyben t. i. Szamosujvár monografiáját nyújtja nekünk. Füzetünk a vár körülményes leírását tartalmazza, egy 1670-ből való és egy modern alaprajzzal. Ez utóbbi a régi várból alkotott feyintézet alaprajza. A kisebb közlemények közül kettőt emelünk ki különöse, Az egyik, hogy Csobánján Arság, kinek fölolvasását az Arménia nemrég közölte, »Anáhid« cím alatt örmény havi folyóiratot fog megindítani Párisban, ahol az armenophil áramlat nagyon erős, a másik, hogy az első magyar hadi nyelvtant a még ma is élő Czetz János tábornok írta még 1844-ben. Trattnernél jelent meg. A jeles folyóiratot különben ajánljuk a közönség figyelmébe.

Igazságszolgáltatás.

Tizenhétosztendős gyilkos. Egy éve, hogy Peill Karolint, egy hatvanosztendős vén leányt meggyilkolva és kirabolva találták iv-utczai lakásán. A rablógyilkost egy Wagner Ferencz nevű 17 osztendős suhancz személyében mihamar elfogták és törvény elé állították. A buda-

pesti büntető törvényszék Wagnert annak idején 12 évi fegyházra ítélte. Ezt a büntetést utóbb a kir. ítélőtábla 15 osztendőre emelte föl. A kir. kuria Zsigmondovics Mihály kuriai bíró előadása mellett ma délelőtt foglalkozott a büntető, de csak a minősítésen változtatott, a mennyiben Wagnert nem gyilkosságban és rablásban, hanem csupán szándékos emberöléssel párosult rablásban mondta ki bűnösnek. A büntetés kiszabására vonatkozólag a kuria helybenhagyta a tábla ítéletét.

Önbíráskodó cipész. Boros Lajos cipész a múlt nyáron egy cipőt csinált Nagy Károly polgár kis fiának Lajosnak.

A fiu a cipőt hordta is, azonban a cipész a cipőnek az árát sehogysen tudta megkapni Nagy Károlytól s miután többször halasztani kérte a pénzt, egy délután behívta a fiut a műhelyébe, ott a cipőt lehuzta a lábáról s azután a fiut kitette az udvarra,

Az ügynek folytatása volt tegnap a törvényszéken, a felháborodott apa ugyanis a dolgot nem hagyta annyiban, hanem az esetet feljelentette az ügyészségen. A tegnapi végtárgyalás folyamán a vádlott azzal védekezett, hogy ő más módon nem tudott a pénzéhez jutni s előbb vagy tiszser kérte a pénzt s csak akkor huzta le a fiu lábairól a cipőt, mikor látta, hogy pénzt semmi módon sem tud kapni.

A törvényszék a bizonyítási eljárás után a vádlottat bűnösnek mondta ki, azonban figyelembe vette az enyhítő körülményeket s így tíz forint pénzbüntetésre ítélte el a vádlottat, Boros Lajost.

Az ítélet jogerős.

Elítélt képügnök. Schenker Salamon kep ügnök a múlt tavaszon Bús János polgárnál képeket adott el. A vevő a képek árát nem akarta kifizetni, mert úgy tudta, hogy a képügnökök nincsennek felhatalmazva pénzvételére, az eladó azonban addig beszélt neki, míg végre ráhajlott s átadta a vételárat a 17 forintot Schenkernek.

Schenker azonban nem volt felhatalmazva a pénz átvételére s így az ügy a törvényszék elé került.

A törvényszék tegnap a vádlottat, Schenker-t a pénz felvételéért tíz forint pénzbüntetésre ítélte.

A vádlott terhére az ügyész megfeleltetése az ítéletet.

Luccheni tisztelői Prágában Schell-t a k ujságkihordót és Kuttelwaschar lakatos-legényt, kik tagjai az »Aurora« egyesületnek s egyesületük helyiségében Luccheni arczképét kiakasztották, a tegnapi végtárgyaláson a 64. és 305. szakaszok értelmében 6—6 havi börtönrre ítélték.

REGÉNY-CSARNOK.

A TÜNDÉR-RÓZSÁK.

— Egy kis botanikával elegy novella. —

Írta: Kontúr Béla.

3

Az ifju gróf, midőn a katonai pályát végezte, egyik gyakorlaton egy fiatal katonai orvosnövendékkel ismerkedett meg a ki a Jozefinum első tanulója volt, a kiből a grófnak szépsége, ifjúsága és érzékeny szive, nemes és előkelő jelleme a legnagyobb vonzalmat gerjesztette. Mindig együtt voltak láthatók s gyakorlatok után leszáltak a lóról s elmentek együtt sétálni a hegyek által beárnyékolt völgyekbe, az erdőbe s vad növényeket gyűjtöttek.

Az öreg tábornok nagyon megörült az ifju grófnak, a kinek atyjával résztvett a hét éves háboruban, sőt a fiatal orvosnak is, a ki annyit beszélt a kéntartalmú forrás gyógyerejéről, hogy az öreg tábornok is kezdett hinni a víz csodaerejében. Majd utazásuk céljáról beszélt.

— Mi itten az Alföld növényvilágát vizsgáljuk s már a harmadik nyarat töltjük ezen a vidéken. Tavaly Csongrád- és Aradmegyét portyáztuk be. Biharmegyében a szomszédos flóraterek mintegy csomópontban egyesülnek,

ugy hogy sok növény idekerült Erdélyből is, meg az Alföldről s ez a megye flóráját a szakember előtt annál érdekesebbé teszi, mivel a növények jó része nem is megy innen folytatólagosan tovább.

— Mi, — mondá a gróf közömbös hangon, melyet az időben az arisztokrata ifjak szenvedtek, — különösen a keleti vonású növényeket gyűjtjük, melyek a középeurópai flórában teljes ismeretlenek s nagyobbára igazi jó fajok.

Erre a guardián, páter Lucillus, egy ől magas, fekete szakállu szerzetes, megszólalt, mondván:

— Én holnap mutatok az uraknak olyan növényt, a melyet még nem láttak. Ott virágozik a Bugyogó forrás által alkotott tó tükrén, mint a sulyom, s olyan, mint egy tulipánt.

Estebéd után Piroska nyugodni tért czellájába, miután édes atyjának s páter Lucillusnak kezét csókolt, míg az urak éjfélig elpoharaztak. Az ifju gróf nagyon jeles ivónak bizonyult.

Másnap reggel hat órakor szent misét tartott a guardián ur s reggeli jentaculum után, mely állott egy velőpástétomból s rákvajas buktatott tojásból, elvezette a két fiatal embert s Bolza bárót a Bugyogó forráshoz. Piroska is velük ment.

Kitaibel előre sietett a bárókisasszonnyal, a gróf, a báró s guardián tíz-tizenöt lépéssel jöttek utánuk. Harmadszor látta az ifju a lányt s hanyagul lépkedtek egymás mellett. Az orvos a bárónő arczát fürkészte, ámbár a baronesz atyja olasz szülőkől származott, a leány inkább szláv szépség volt, a közép-magasnál egy gondolattal magasabb mandulametszésű, ibolya színű szemei búbajos kék fényben usztak s bár ajkai szünös-szüntelen mosolyogtak, arczkifejezése komoly és határozott lelket árult el. A mosoly édes és behizelgő volt, de az ifju, a kinek katonai korába sok-sok szerelmi kalandjai voltak, rögtön észzevette, hogy ezzel csak lelkét, ifju lelkének titkos gondolatait igyekszik elfátyolozni.

— Mi a maga keresztneve? Már nem emlékszem, — kérdé jóságos, édes hangon, míg szemei hideg büszkeséggel néztek az ifju feje fölé a meszszeségbe, Várad-Velenceze irányába.

— Pál. Doktor Kitaibel Pál . . .

— Tehát, kedves Pál, mondjon nekem valami szépet. Nem olyan szépet, minőket fiatal emberek szoktak mondani a leányoknak, hanem beszéljen például tanulmányairól. Nem a sebészetről, mely engem nem érdekelhet, hanem a növényekről, a virágokról.

— Olyan szép virágot, mint bárónő, sohasem láttak szemeim. Az arca, mint a lilium . . .

(Folyt köv.)

Közönség köre.

Köszönet-nyilvánítás.

Mindazok, kik felejtethetetlen édes anyánk elhunytá alkalmából részvétüket nyilvánították s a végtisztességen megjelenni szívesek voltak, fogadják ezuton legforróbb köszönetünket.

Nagyvárad, 1898. november 11.

Lausch Károly
és neje.

TAVIRATOK.

Csongrád nyomán.

Kolozsvár, nov. 11. (Saj. tud. táv.) Kolozsvárt a városi törvényhatóság ma tárgyalta a csongrádi javaslatot az obstrukció ellen s azt roppant indulatos vita után elfogadták. Az utczán erre az egyetemi ifjúság, mely a vita eredményét összecsoportosulva várta, tüntetést ren-

dezett, a csőcselék zavargott s a kormánypárti korifeusok ablakai nagy veszedelemben voltak, a kivonult rendőrség azonban a tüntetőket szétverte.

Vilmos császár utazása.

Balbek, november 11. A német császár pár tiszteletére alkonyatkor kivilágították a hatalmas templomokat. A császári pár holnap reggel megnézi a romokat és azután Beiruba utazik. (Magy. Táv. Ir.)

Luccheni sir.

Genf, nov. 11. (Saját tud. távirata.) A büszke, henczegő modern siheder, aki oly hideg vérrel tudja fogadni a bíró ítéletet, ma végre meglágyult. Az igazságügyi palotából visszavezették börtönébe s itt vett rajta erőt a keserűség. Keservesen *elkezdett sirni* s könnyek között mondta: „**Inkább a halál, mint az örökös magány.**”

Hétfőn a földalatti börtönbe szállítják Lucchenit.

Vasuti szerencsétlenség.

Nógrád-Kövesd, nov. 11. (Saj. tud. táv.) Nagy vasuti szerencsétlenség történt a nógrád-kövesdi pályaudvar mellett, melyen *öt emberélet áldozatul esett.* A szerencsétlenséget merőben gondatlanság okozta. A pályaudvaron kívül öt ember egy pályakocsival a személy vonatot nemvéve észre haladt. Az összeütközés szörnyű volt. *A pályakocsi szilánkká zúszódott* s az öt vasuti munkás pedig a halál martaléka lett.

A metropolita-választó kongresszus.

Nagy-Szeben, november 11. Tegnap az egész görög-keleti főegyházmegyében megváltoztatták az egyházi képviselőket a metropolita-választó kongresszusra. (Magy. Táv. Ir.)

A párisi béketárgyalások.

Madrid, november 11. A miniszterek ma jelentést várnak Montero Rio stól, hogy azután a béketárgyalások doigában határozatot hozzanak.

Nem tudják még, hogy Vilmos császár Spanyolországban ki fog-e kötni. Egy újság azt ajánlja, hogy Vilmos császárt válasszák meg választott bírónak, ha a békebizottság nem tud megegyezni.

A »Heraldo« szerint a kormány el van tőkélve, hogy Spanyolorzágnak a Filippi-szigetek fölött való szuverénitására nem mond le. (Magy. Táv. Ir.)

A görög válság.

Athén, nov. 11. A kormány a kamara összeülésének 25 napra való elnapolását fogja kérni. Az új választások február elején lesznek. (Magy. Táv. Ir.)

A franciaországi események.

Páris, nov. 11. A »Journal« felhívja a figyelmet Gavaignac volt hadügyminiszter valóságának terjedelmes voltára és azt mondja, hogy Henry hamisítása volt az, ami a semmitőszéket ezen a kihallgatáson hosszabban foglalkoztatta. Zurlinden és Chanoine volt hadügyminisztereket újra megidézék. A »Journal« lehetségesnek tartja, hogy a Picquart ellen indított vizsgálatot még korántsem fejezik be,

hanem alávetik a semmitőszék határozatának. A petitbleuról azt mondja a »Journal«, hogy a petitbleu irásának szakértői megvizsgálását **mellőzni lehetett volna**, mert az teljesen elűt Picquart irásától.

Fehérek és feketék harcza.

Wilmington, (Delaware állam) nov. 11. A »Record« című újság szerencsén szerkesztője cikket közölt lapjában, amely a fehér asszonyokat sértette. Ennek következtében 600 fehérbőrű lakos, köztük számos előkelő polgár, felfegyverkezve elment a »Record« szerkesztőségébe és lerombolta az egész nyomdát. Valami szerencsétlen eset következtében a szerkesztőség helyisége kigyuladt, ami nagy izgatottságot okozott. A szerkesztő és barátai eltűntek. Az utcákon fegyveres fekete és fehér munkások járkálnak. Többször összeütköztek. Nyolcz néger elesett és kettő megsebesült. A fehéreknek három sebesültjük volt. Négy négert, akik az utcán lövöldöztek, meglincseltek.

Krétaí ügyek.

Kánaea, nov. 11. Izmail bej, a kit a szultán visszahívott, egy ma induló olasz gőzhajóval Konstantinápolyba utazik. (Magy. Táv. Ir.)

Kinai ügyek.

Peking, november 11. A cungli-jámen a diplomáciai testületnek megígérte, hogy Kuang-Fubol visszavonja a csapatokat, de nem közölte, hová vonja vissza. A diplomáciai testület tehát ezt az ígéretet határozatlannak és ki nem elégítőnek tekinti és azért ebben az ügyben ma megint ülést tart. A japán követ ma tudatta kollegáival, hogy Japán a többi hatalomhoz hasonlóan óhajt részt venni a vasut netáni védelmében.

A Beresford lord missziójáról közölt tuzott hírekkel szemben kijelentik, hogy a lord Pekingben kiváló kinaiakkal értekezett és ez alkalommal kifejtette, hogy a kinai hadsereget enrópai minta szerint újjá kell szervezni. King herceg megígérte, hogy a hangkai csapatok parancsnokául egy magas állású angol katonatiszt alkalmazását fogja keresztül vinni. Jung Lu katonai parancsnok azonban kijelentette, hogy kinai instruktor is elegendő. A kinaik különben eddigelő instruktort sem kértek és valószínűleg nem is kérnének, mert attól tartanak, hogy a németek és oroszok hasonló követelésekkel fognak fellépni. Kinai hivatalnokok kijelentik, hogy Beresford lord iránt a császárné nagyon bizalmatlan, mert rájött, hogy ő hozta a császárnak Kang-Ju-Mei levelét. Ma császári rendeletet tettek közzé, a mely Hu-Ju-Fint, az éjszakai vasutak igazgatóját a cungli-jámen tagjává nevezi ki. Ez a kinevezés állítólag kedvező az angol érdekekre nézve. (Magy. Táv. Ir.)

A galicziai ostromállapot.

Bécs, nov. 11. A kivételes állapotot ujabban Galiczia 15 kerületében szüntessék meg. A kivételes állapot most már csak 8 kerületben van érvényben, a hol a kihágások miatt megindult bírói eljárás folyamatban van.

KÖZGAZDASÁG.

A régi jó idők.

Nézzük csak közelebről a gazda által oly gyakran hangoztatott és magasztalt régi jó időt. Igaz, hogy a kiscgazda általában nagyobb birtok felett rendelkezett, mint ma, midőn a falvak lélekszáma kétszeresre, háromszorosra emelkedett. E mellett a személyi igények, élelmezés, lakás és öltözködés szükségletei, valamint a béraránytalanság kisebbek voltak, mint ma; a főtér-

hek csak terménykiadások voltak, melyek a természettel arányosan emelkedtek, kevésbé voltak terhek és készpénzt nem emésztettek. Nem voltak casinók, egyletek. A vasutakat sem ismerték, a vidéken készpénzre egyáltalán kevésbé volt szükség, ez okból a gazdaságból is kevesebb termény adódott el, szalma és széna egyáltalán nem, gabona pedig igen kevés, majdnem az összes termés visszakerült újra a szántóföldre.

Könnyen érthető, hogy ilyen viszonyok között a kiscgazda igen meg volt azzal a természettel elégedve, melyre azt mondja ma, hogy igen rossz. Nagyon téved, aki azt hiszi, hogy a régi jó időkben az átlag termések nagyobbak voltak, mint ma. A régi jó idők kis gazdája megelégedhetett ilyen terméshozammal, sőt megengedhette magának azt is, hogy földjeinek egy harmadát, sőt felét is ugaron hagyja, nélkülözhetette azt az állati ürüléket, melyet a jószág a legeltetésnél a legelőn hagyott és nélkülözhetette a nitrogént, mely a hig ürülékkel a patakba folyt. Nélkülözhetette mindezt anélkül, hogy existenciáját veszélyeztette volna. Mily életet folytathatott a kiscgazda ilyen viszonyok mellett? Beérné-e e század gazdája már csak azzal az életmóddal is, melyet a nagyatyja folytatott; nem említve 200 év előtt élt elődjét? Bátran azt mondhatjuk, hogy nem, hiszen ez az életmód már az akkori kiscgazda igényeinek sem felelt és felelhetett meg.

A szükségletek és igények növekedése már a jelen század elején arra kényszerítette a gazdát, hogy ugaron hagyott területeit is kihasználja, burgonyát, kapás növényeket és loherét vetve azokba. E században tanulta meg a gazda a trágyát is becsülni, a legeltetésről lemondott, istállózza állatait, sőt hordót is szerzett be a hig ürülék felfogására. Ha már ezen 25 évvel ezelőtt teljesen ésszerű gazdálkodás sem elegendő arra, hogy a kiscgazdának az ujkor igényeinek megfelelő életmódot nyújtson. Ki életmódját illetőleg nagyobb követelményekkel áll elő, mint nagyatyja, szántóföldjének nagyobb terméshozamára szorul, tehát jobban is kell gazdálkodnia.

Fokozódott szükségleteinek fedezésére nem elég ma már az istálló trágya, meg a hig ürülék felfogó hordó sem, hanem műtrágyákat is kell alkalmaznia, hogy az ezáltal elért nagyobb termés a fokozott szükségleteket kielégíthesse.

Tisztán istállótrágya alkalmazásával — eltekintve a tápanyagokban igen gazdag talajtól — a terméshozamnak évről-évre csökkenie kell, oly annyira, hogy a legcsekélyebb igényű gazda életszükségleteit sem lesz képes fedezni.

A földmívelési miniszter és a bihari szőlészet. A földmívelésügyi m. kir. miniszter a Bihar megye közönségét, hogy a megye területén a szőlőmívelés, felújítás, phylloxera ellen védekezés czéljaira a múlt egyleteket, bizottságokat s ezek tisztí névsora kiemelten nyilvántartás végett terjessze fel.

Az eczetes ugorkák megpenészedése ellen.

A gazdasszonyok nem ritkán boszankodnak a felett, hogy a nagy gonddal eltett eczetes ugorkák felül megpenészednek, illetőleg megvirágosodnak. Ezen káros jelenségtől ugorkáikat úgy óvhatják meg, hogy egy kis vászonzacsokba 20 gr. fekete mustárt tesznek s e zsákokat az ugorkás hordóba az ugorkára fektetik. A mustár ellensége lévén a penészgombáknak, azok az ugorkákon nem fognak meglepedhetni.

Tapasz a fák sebeire. Hogy a faágak elfürészélése folytán előállott sebek kárt ne tegyenek a fában, nagyon jó azokat erre való tapaszszal bekenni. Ez a tapasz úgy készül, hogy 1 rész összetört mésztörmelékkel 1 rész fahamut, egy nyolczad rész folyóból vett homokot és 2 rész tiszta marhatrágyát jól összekeverünk, félhüvelyknyi vastagon a sebre kenjük, jól hozzányomjuk és azután fahamuval behintjük; — vagy 2 rész friss tehéntrágyához 1 rész finoman szitált mésztörmelék, 1 rész fahamut és egy kevés finom homokot, a tömeget jól összekeverjük, azzal a fa sebeit vékonyan bekenjük, ezt finom hamuval behintjük, melyhez egyhatod rész égetett csontlisztet keverünk, minek folytán a tömeg meg fog keményedni.

A vidéki gabonapiacok helyzete. Az idei meglehetősen szűk korlátok között mozgó gabonatermés csekélyebb forgalmat nyújt, mint azt remélni lehetett. Általában mindenfelé a nagyobb forgalmu városokban panaszokdnak a miatt nemcsak a gazdák, hanem a kereskedők is, hogy kevés az áru; a kereslettel szemben a kínálat mindenütt elenyésző csekély lett éstermészetesen az árak is jelentékeny mérvben emelkedtek aratás óta, a mikor még csaknem mindenki azt hihette, hogy a folyó esztendő jóval simábban fog lefolyni a mult évinél. A vidéki nagy piacokon, nevezetesen Aradon, Szabadkán, Temesvárott, Szegeden, Nagyváradon, Titelen, Berekereken, Békés-Csabán, Ujvidéken, Győrött, Verbászon, Kanizsán, Szolnokon, Kapósvárott, Debreczenben, Székesfehérvárott és Kikindán, a hol a jobb termésű éveken hetenkint sok ezer métermázsza buza fordult meg, csaknem üresen állanak a gabonaraktárak. A mi csekély áru forgalomba is kerül, azt a kereskedők rögtön lefoglalják, daczára ama körülménynek, hogy a buzaárak nap-nap mellett emelkednek országszerte. Élénk gabonauzletről tehát a vidéken szó sem lehet már ezek után, mert mindjobban kitünik, hogy a szükséges exportbuzának hiányát érezzük. A buzaárak a délvideki városokban közelednek a 10 frt-hoz; sőt a dunántuli részeken már a legtöbb helyen 10 frtot meghaladó árakat jegyeznek. A keleti részeken, továbbá Erdélyben a buzaárak 6.—9.30 frt között mozognak, így tehát azokból az alacsony 6—7 frtos buzaárakból, a melyekre egyesek számítottak, a világszerte kürtölt, kitünőnek nevezett termék után ninesen kilátás, de egyhamar aligha is lesz a gazdák örömére, mert világszerte üresek ma is a gabonaraktárak. Mindaddig, tehát, a míg a gabonatermés a termelőktől egyenesen fogyasztókhoz a megy, nem kell tannunk attól, hogy a buzaárak 8—9 frton alul fognak mozogni.

A filloxera munkatársa. Eddigél a filloxera pusztította csak a szőlőket s egymagában is páratlan eredményt ért el. Most pedig munkatársa akadt egy eddigél ismeretlen féreg formájában Nizza melletti Tonet községben Agnely tanító fedezte föl a szőlőpusztító új rovar, mely a tő mellett a földbe rakja petéit s az alsó leveleket rakja meg, a melyeken zsiros foltokat hagy Ezeket a foltokat eddigél a filloxerának tulajdonították, de a toneti tanító szakszerű kutatásai kiderítették, hogy a zsiros nyomok az új féreg pusztításának a jelei.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, november 11.

Buza márcziusra	9.70
Buza októberre	—
Uj tengeri	4.68
Tengeri augusztusra	8.28
Rozs ősze	5.97
Zab ősze	—

Értéktőzsde.

Budapest, november 11.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	353.40
Magyar hitel	383.50
Allamvasut	355.80
Salgótarjáni	612.—
Wagon-kölcsön	258.—
Villamos vasut	229.50
Magyar leszámítoló	252.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	869.—
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	268.57
Magyar jelzálog	245.75

Bécs, november 11.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	353.44
Magyar hitel	383.—
Allamvasut	355.40
Birodalmi márka	58.85

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. november 11-én

Magyar aranyjárdék 4%	119.—
Magyar koronajárdék	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,0%	119.75

Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,0%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.40
Italméresi jog megváltási kötvény	100.55
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresemény-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszabábalyozói és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.50
Osztrák járadék papírban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	100.75
Osztrák járadék aranyban	120.—
Osztrák korona járadék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.—

Osztrák magyar bankrészvény	910.—
Magyar hitelbankrészvény	384.25
Osztrák hitelintézeti részvény	358.—
Páris vista	34.—
Német birodalmi márka	58.87 1/2
London vista	120.51
Páris vista	47.50
20 márkás arany	11.78

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

**Legnagyobb nyeresemény
legszerencsésebb esetben**

1.000,000 korona.

Az összes 50.000 nyeresemény JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeresemény legszerencsésebb esetben **1.000,000 korona**

A nyeresemények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő	1 jutalom	600000 Korona
	1 nyer. á	400000
	1 „ „	200000
	2 „ „	100000
	1 „ „	90000
	1 „ „	80000
	1 „ „	70000
	2 „ „	60000
	1 „ „	40000
	5 „ „	30000
	1 „ „	25000
	2 „ „	20000
	3 „ „	15000
	31 „ „	10000
	67 „ „	5000
	3 „ „	3000
	432 „ „	2000
	763 „ „	1000
	1238 „ „	500
	90 „ „	300
31000 „ „	200	
3900 „ „	150	
4900 „ „	130	
50 „ „	100	
3900 „ „	80	
2900 „ „	40	

50,000 nyer. és jut. összegben **13.160,000**

melyek hat húzásban sorsoltnak ki.

Rendelőlevél levágandó Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre ..... I. osztályu magy. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni,

Az összeget.....frt } **utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm.** } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím.

Török A. és Társa
a m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítói
Budapest, V., Váci-körút 4a.